

Avoim kunta – laatupalveluja tehokkaasti
COSS ry

Johdanto
Kuntien haasteita
Ratkaisuna Avoin kunta
Avoin kunta, hyödyt
Avoin kunta, periaatteita ja UKK
Avoin kunta osana kunnan kehittämistä

Avoin kunta - johdanto

Avoin kunta on Suomen avoimien tietojärjestelmien keskus COSS ry:n jäsenten aloite kunnille toiminnan ja tietojenkäsittelyn kehittämiseksi. Tarjooma sisältää avoimen maailman periaatteita, toteuttavia tuotteita ja palveluja strategian laatimisesta kehitysprojekteihin ja palvelutuotantoon.

Aloitteen tavoitteena on auttaa kuntia ja kuntayhtymiä kehittämään avoimia, yhteensopivia järjestelmiä ja prosesseja osana kunnan kokonaisvaltaista kehittämistä kuntalaisten ja veronmaksajien parhaaksi.

Avoin kunta -aloite on jatkumoa COSS ry:n kampanjalle Avoin elämä. Avoin elämä -kampanjan tuloksia:

- Video
- 12-osainen pamflettisarja
- Yhteenvetokirjoitus

Avoin kunta -aloite on mallinnettu ja koottu vuoden 2014 aikana. Työ on tehty osana JulkisCOSS-ryhmän toimintaa ja ydintiimin muodostivat:

- Jyrki Koskinen (IBM Finland Oy)
- Mika Kuikka (Arcusys Oy)
- Jani Moliis (Kuntien Tiera Oy)
- Antti Poikola (OKF ry)
- Anna Wilkman (COSS ry)
- Martin von Willebrand (HH-Partners Oy)

Julkistamispäivänään 16.9.2014 Avoin kunta sisälsi 36 toimittajan 187 tuotetta tai palvelua. Lisäksi tarjoomaa täydennetään jatkuvasti.

Tämän esittelyaineiston tarkoituksena on kuvata Avoin kunta -aloite:

- Miksi Avoin kunta on kehitetty?
- Mitä Avoin kunta tarjoaa kunnille?
- Mitä Avoin kunta tarkoittaa COSS:n jäsenyrityksille?

Lue lisää Avoin kunta -aloitteesta ja sen tarjoomasta kotisivuiltamme www.coss.fi/avoinkunta

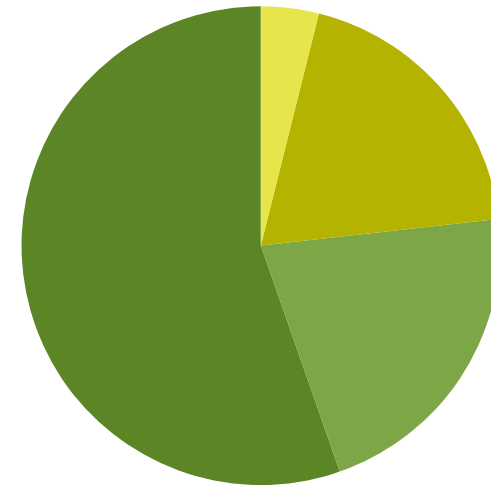

Kuntien haaste – enemmän vähemmällä

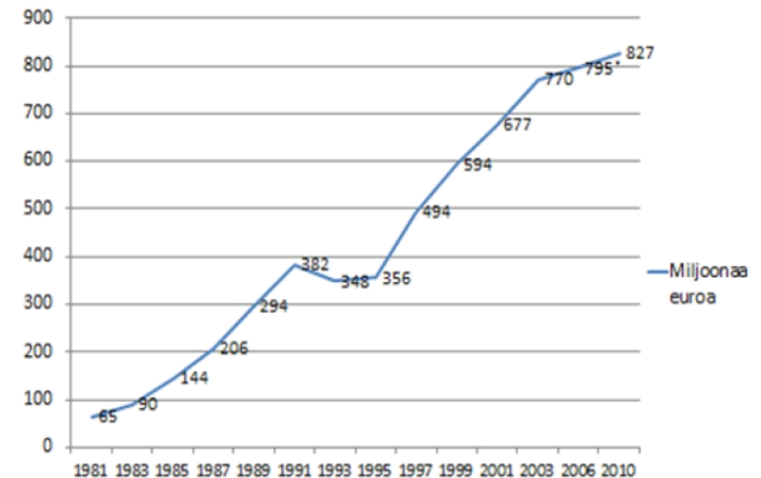
- Kuntien menot olivat vuonna 2012 42 mrd€. Kunnissa on 437 000 työntekijää, joista eläköityy vuoteen 2020 mennessä noin 100 000. Työvoimaa tulee vähemmän markkinoille kuin poistuu. Koska työvoimavaje ei ole paikattavissa, toimintaa on tehostettava radikaalisti. Eläköitymisen myötä verotulot vähenevät ja syntyy kestävyysvaje – yhä vähemmän väkeä elättää yhä useamman.
- Kunnissa on yhteensä 823 milj € tietotekniikkamarkkina, keskimäärin 1.1% kuntien budjetista.
- Kuntaudistuksen myötä kuntien lukumäärä pienenee. Suomessa on noin 320 kuntaa ja pääministeri Kataisen hallituksen ministeri Virkkusen työryhmän tavoitteena on noin 70 kuntaa.
- Hallituksen ja opposition huhtikuussa 2014 sopiman sote -suunnitelman mukaisesti sosiaali- ja terveystoimesta vastaa perustettavat viisi erityisvastuualuetta, erwa. Miten kunnat voivat hoitaa rahoitusvastuunsa?
- Keskustelu käy kuumana uusista kuntarajoista. Kansalaisten palvelujen ja kuntien talouden kannalta on vähintään yhtä tärkeää taata laatupalvelut ja tehostaa toimintaa. Miten hyödynnetään murroksen tuoma mahdollisuus parantaa palveluja ja samalla tehostaa toimintaa sekä helpottaa kestävyysvajetta?

– Kuntaliiton selvitys ICT kustannuksista

Kuntien menot 2012 (Tilastokeskus)

Kuntasektorin tietotekniikkamenot 1981-2010 (vuoden 2010 rahanarvossa)

Kuntasektorin ongelmia ja mahdollisuuksia

- **Prosessit ja tietojärjestelmät**

- Millä prosesseilla ja tietojärjestelmillä tulevien kuntien palvelut tuotetaan ja toiminnot hoidetaan? Onko mahdollista harmonisoida prosesseja ja hyödyntää yhteisiä tietojärjestelmiä?

- **Etsikkoaika toiminnan tehostamiseksi**

- Miten tuotetaan palveluja kustannustehokkaasti? Kuntaudistus on otollinen hetki uudistaa toimintamalleja standardoimalla ja hyödyntämällä palvelukeskuksia, käyttämällä yhteisiä jaettuja järjestelmiä ja uusia teknologioita, esimerkiksi pilvipalveluja.

- **Irti rahastuksesta**

- Kuntaudistus on oiva hetki päästä irti teknologia- ja toimittajalukoista – tai joutua huomaamatta yhä syvemmälle, jos kuntapäätäjät eivät ole hereillä.

- **Hankintalain haaste**

- Yhden kunnan järjestelmän hyödyntäminen uudessa suurkunnassa ei ole mahdollista ilman rajauksen laajennusta.

- **Kuntaudistuksen hyötyjen kotiuttaminen**

- Kuntaliitosten avulla voidaan vähentää päällekkäisyyttä, hyödyntää suurtuotannon etuja ja tehostaa toimintaa. Miten sovittaa yhteen tehostamisen resurssivähennykset ja eläköityminen?

- **Mistä löytyy muutoksen ammattilaiset?**

- Tarvitaan päättäjiä, jotka osaavat viedä Suomen nykyaikaiseen tieto- ja palveluyhteiskuntaan. Kuntaudistuksessa on kyse valtavasta fuusiosta. Kuntaorganisaatioissa ei ole valmiina fuusio-osaamista. Miten koota yhteen tarvittava osaaminen?

Avoim kunta – avoin tie parempiin palveluihin kustannustehokkaasti

- **Avoim kunta** on COSSin jäsenten tarjoama kunnille toiminnan ja tietojenkäsittelyn kehittämiseksi. Konsepti sisältää tuotteita ja palveluja strategiasta kehitysprojekteihin ja tuotantoon.
- Avoim kunta –konsepti perustuu hyvin määriteltyyn modulaariseen **kokonaisarkkitehtuuriin**. Avoimet **rajapinnat** takaavat prosessien ja järjestelmien yhteensopivuuden.
- **Avoimen lähdekoodin** ohjelmistot tarjoavat suorituskykyisiä ja kustannustehokkaita ratkaisuja kuntasektorille.
- Modulaarisuus ja **avoimet rajapinnat** sekä **avoimen innovaation toimintamalli** avaavat kuntamarkkinan kaikille toimijoille. Standardit luovat markkinan, **avoimet standardit** avoimen markkinan.
- **Avoimen datan** lähestymistapa muuttaa kuntapalvelujen kehittämistä. Kunta tarjoaa avoimen API -rajapinnan ja kuka tahansa voi kehittää rajapintaa hyödyntämällä uusia palveluja.

Avoin kunta – markkinat ja kokonaistarjooma

Asiakkaat: Kuntaliitto, kunnat, kuntaryhmät, muut toimijat

Strategia

- Kuntauudistus
- Toiminta & ICT

Kehittäminen

- Toiminnan ja tietojärjestelmien kehittämisprojektit

Tuotanto ja tuki

- Tietojenkäsittelypalvelut
- Tietojärjestelmien ylläpito
- Käyttäjätuki

Avoin kunta -tarjooma osana kuntien toiminnan kehittämisestä (1/2)

Strategiavaihe

- Kunnan tavoite: palveleva ja tehokas kunta kuntalaisille
- Avoin kunta -arvolupaus: kunnan visiota ja missiota tukeva palvelustrategia toteutettuna yhdessä kunnan avainhenkilöiden ja yhteisön kanssa
- Toimituksen sisältö:
- Kunnan palvelustrategian kuvaus = kunnan kokonaisrakenne ja sen komponentit, prosessit ja palvelut, tietojärjestelmät, infrastruktuuri, organisaatio ja tarvittavat kyvykkyydet
- Kehittämisohjelma, polku nykytilasta tavoitettiin
- Kuntaliitostilanteissa kuntauudistuksen toteutusmalli: toimenpiteet ennen ja jälkeen liitoksen sekä hankehallintamalli muutoksen läpiviemiseksi – 'näin tehdään onnistunut kuntaliitos'.

Kehittämisvaihe

- Kunnan tavoite: kehitetyn palvelun ja toimintamallin hyödyntäminen
- Avoin kunta -arvolupaus: toiminnan ja tietojenkäsittelyn kehitysprojektit toteutettuna ajallaan ja budjetissa
- Toimituksen sisältö:
- Projektitoimitukset yhdessä asiakkaan kanssa sisältäen uudistetut prosessit, testatut ja toimivat tietojärjestelmät, uudistettu organisaatio ja tarvittava osaaminen sekä uusi toimintamalli hyötykäytössä mittareineen
- Lopputuloksena uudet palvelut ja toimintamallit voivat olla kunnan itsensä tuottamia, yhteistuotantona tai ulkoistettuna palvelukeskukseen.

Tuotanto, jatkuvat palvelut

- Kunnan tavoite: laatupalveluja kuntalaisille ja kustannustehokasta toimintaa
- Avoin kunta -arvolupaus: sovitun mukaisia laatupalveluja sujuvasti
- Toimituksen sisältö:
- Kunnan tukitoimintojen ulkoistetut palvelut
- Tietotekniikkainfrastruktuuripalvelut, käyttäjätuki
- Tietojärjestelmien huolto ja ylläpito

Kuntien lakisääteiset tehtävät: [Kuntien tehtävien kartoitus - Raportti 2012](#)

Avoin kunta -tarjooma osana kuntien toiminnan kehittämistä (2/2)

Kunnan ydinpalvelut

Sosiaalitoimi

Terveys

Koulutoimi

Maankäyttö

Kunnan tukipalvelut

Taloushallinto

Tietohallinto

Henkilöstö-
hallinto

Kunnallis-
tekniikka

Avoim kunta – filosofia ja periaate

Avoim kunta –aloite edistää avoimuutta ja yhteensopivuutta. Avoim kunta tarjoaa ratkaisuja ja palveluja, jotka tukevat avoimuuden osa-alueita:

- Avoim lähdekoodi
- Avoimet standardit
- Avoim rajapinta
- Avoim arkkitehtuuri
- Avoim data

Avoim kunta tarjoama noudattaa lisäksi seuraavia pelisääntöjä:

- Kun käytämme nimitystä avoim lähdekoodi, kerromme selkeästi, mikä osa tarjoomastamme on avointa lähdekoodia ja mikä ei. Osien hinnoittelu on selkeästi esillä.
- Kannustamme ja autamme asiakasta luomaan itselleen avoimen ja modulaarisen kokonaisrakenteen ja palveluarkkitehtuurin.

Avoin kunta – mitä se tarkoittaa kunnalle ja toimittajalle? UKK

Onko Avoin kunta tuote?

Avoin kunta ei ole yksi tuote tai palvelu vaan tarjoama, joka sisältää usean toimittajan tuotteita ja palveluja. Avoin kunta on COSSin jäsenyritysten markkinointiyhteistyöaloite joka auttaa kuntia löytämään avoimuutta edistäviä ratkaisuja toimintansa kehittämiseksi.

Mistä Avoimen kunnan voi ostaa?

Koska Avoin kunta on useamman itsenäisen toimittajan kokoelma, niin sitä ei voi kokonaisuudessaan ostaa yhdestä paikasta. Asiakas tekee sopimuksen suoraan asianomaisen toimittajan ja mahdollisten alihankkijoiden kanssa normaalin sopimusmenettelyn mukaisesti.

Miten voin liittyä Avoimeen kuntaan toimittajana?

Toimittaja pääsee mukaan Avoin kunta -aloitteeseen liittymällä COSSiin, evaluoimalla, täyttääkö oma tarjoama Avoimen kunnan periaatteet ja ilmoittamalla tarjoomansa COSSin JulkisCOSS työryhmälle, joka täydentää tarjoomaa periaatteet täyttävillä palveluilla.

Voinko toimittajana tarjota suljetun lähdekoodin proprietary-ohjelmistoa osana Avointa kuntaa?

Suljetun lähdekoodin tuotetta ei voi mainostaa avoimeksi sillä perusteella, että se on osa Avoimessa kunnassa mukana olevan toimittajan tarjoamaa. Avointa kuntaa on kuitenkin, kun toimittaja tarjoaa esimerkiksi yhteensopivuutta edistäviä integrointiratkaisuja suljetun lähdekoodin ohjelmistoympäristöön. Tarjoamassa kerrotaan selkeästi, mikä osa toimituksesta on avointa lähdekoodia mikä ei ole.

Avoin kunta – mitä se on ostajalle ja myyjälle?

COSSin Avoin kunta -aloitteen alla palveluita tarjoavat yritykset eivät muodosta virallista, juridista konsortiota, vaan hyödyntävät yhteistä viestintää ja brändiä omien palveluidensa tarjoamisessa kunnille. Mikään ei estä yrityksiä muodostamasta yhteenliittymiä, joiden kautta tarjota kunnille palveluitaan, mutta lähtökohtaisesti yritykset tarjoavat itsenäisesti ja erikseen omia palveluitaan.

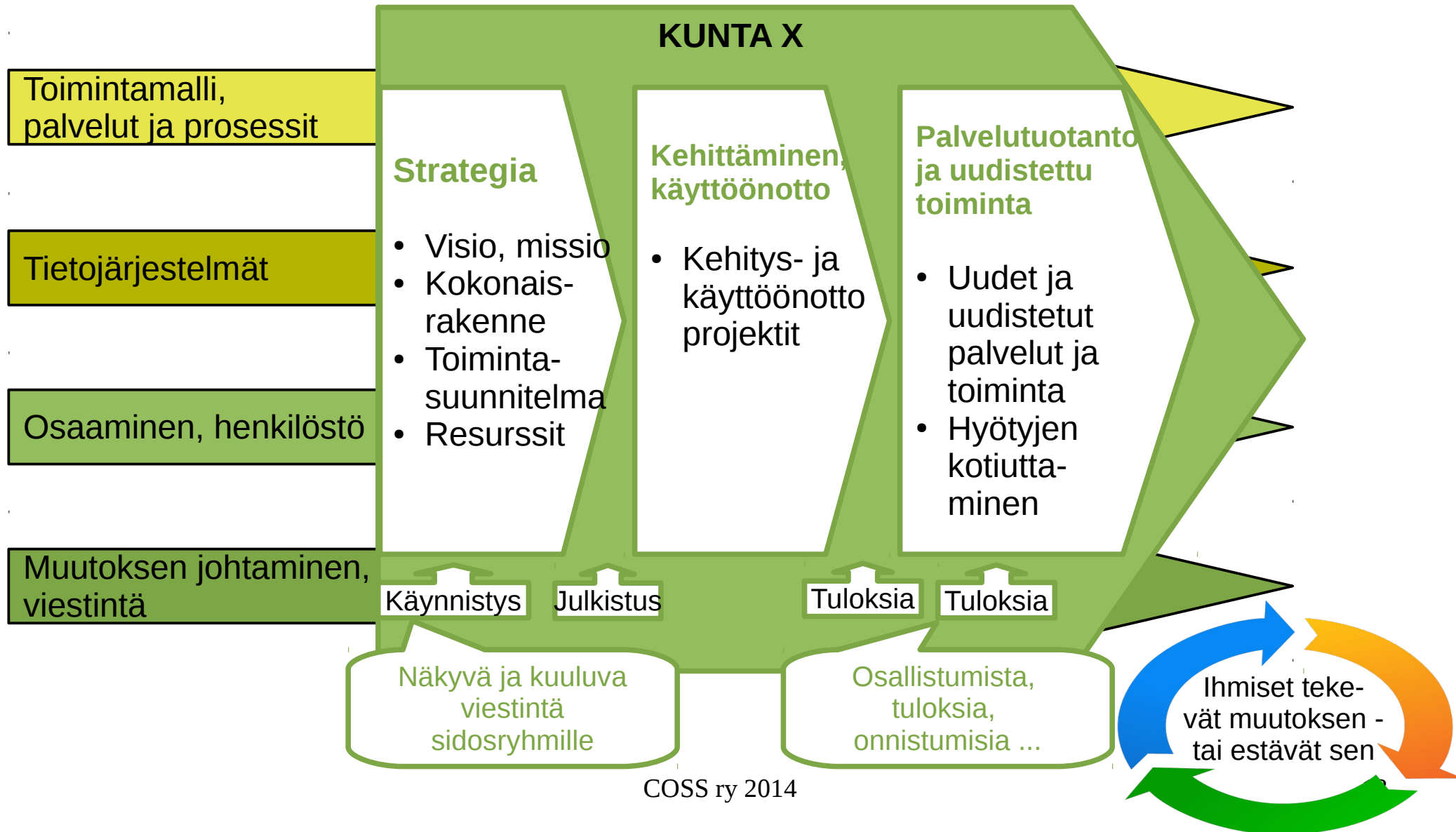
Hankkiessaan Avoin kunta -aloitteen palveluita, kuntien tulee noudattaa hankintalakia. Yksinkertaistetusti hankintalaki velvoittaa kunnat kilpailuttamaan kaikki yli 30 000 euron hankinnat. Jos Avoin kunta -ryhmittymässä mukana oleva kunta tarjoaa palvelupaketteja, joiden kokonaiselinkaarikustannus on alle 30 000 euroa, voi yritys tarjota ja myydä palveluitaan suoraan kunnille.

Jos yrityksen tarjoaman kokonaiselinkaarikustannus on yli 30 000 euroa, joutuu kunta kilpailuttamaan hankinnan. Kukin kunta tekee itsenäisesti päätöksen siitä, millä tavoin se hankkii palvelunsa. Jos yritys on saanut kunnan kiinnostumaan tarjoamastaan, yritys voi ehdottaa palvelusta kiinnostuneelle kunnalle palvelun kilpailutusta hyödyntäen Avoin kunta -periaatteita joko suoraan tai Avoin kunta -aloitteessa mukana olevan Kuntien Tiera Oy:n kautta. Tiera on noin 200 kunnan yhteishankintayksikkö, jonka kilpailuttamia palveluita sen kaikki omistajakunnat voivat ostaa suoraan ilman uutta kilpailutusta. Sen sijaan, että yrityksen pitäisi osallistua ja voittaa 200 kilpailutusta ennen kuin sillä olisi mahdollisuus myydä palveluitaan jokaiselle kunnalle, riittää yhdessä Tieran järjestämässä kilpailutuksessa menestyminen.

Lisätietoja Tierasta ja Tieran kautta kilpailuttamisesta antaa Tieran asiantuntijapalveluista vastaava johtaja Jani Moliis.

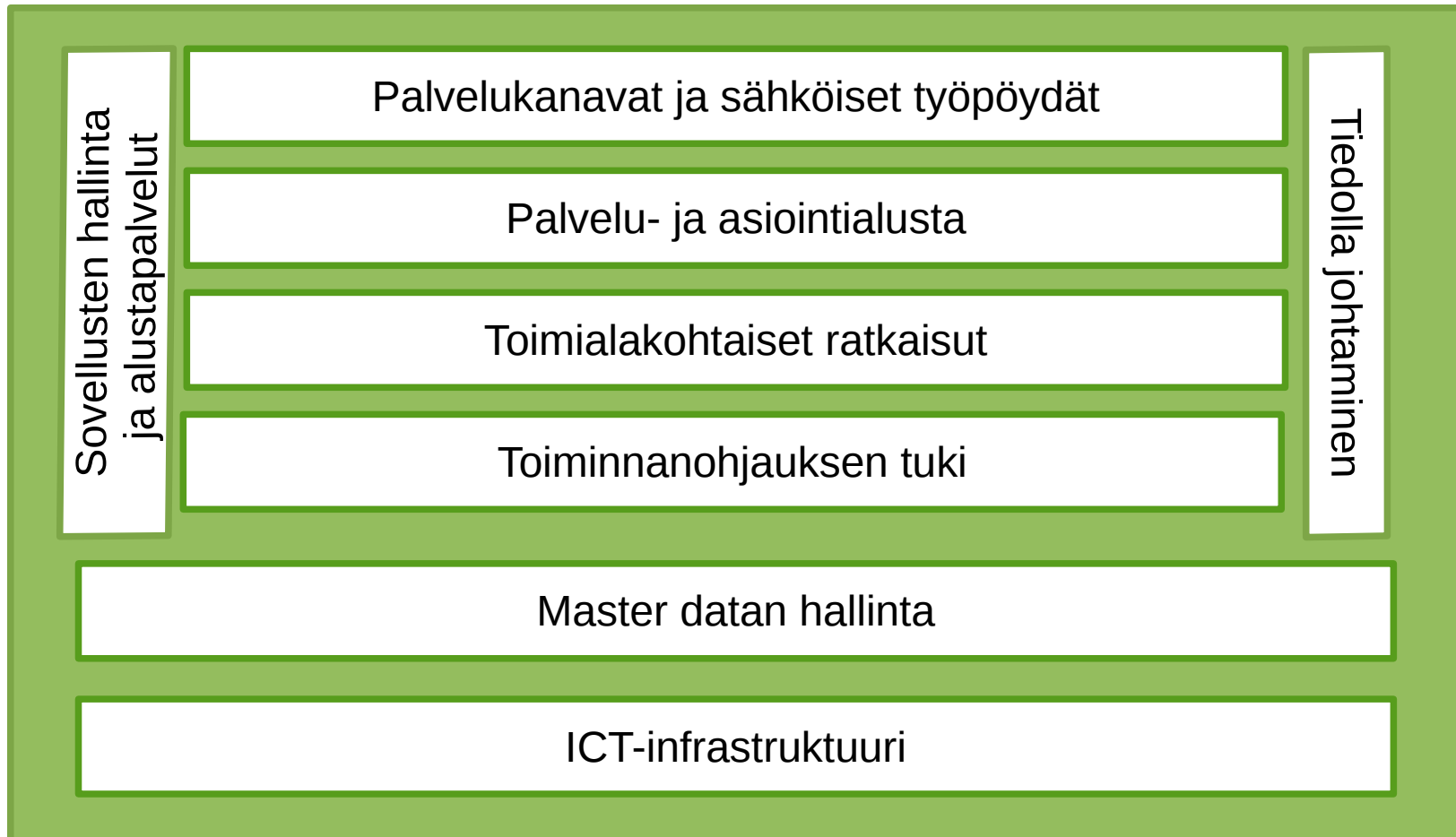

Avoin kunta – tarjooma osana kunnan toiminnan ja palvelujen kehittämistä

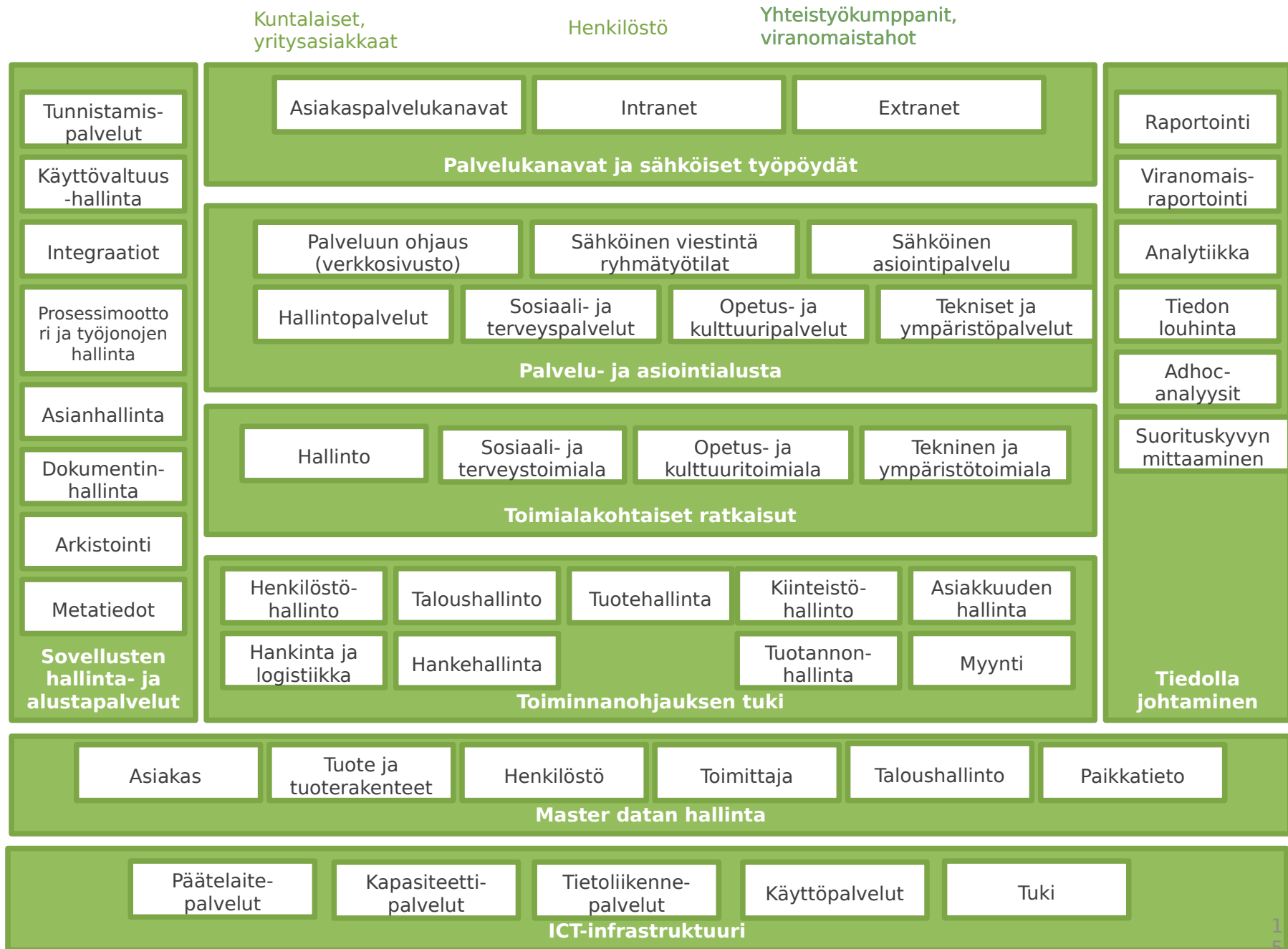

Avoim kunta, kokonaisrakenne

Lähtökohtana yhteentoimiva ja kustannustehokas kokonaisuus

Avoin kunta, palvelurakenne

AVOIN KUNTA